

MATKAILIJA

(JUHANNUSNUMERO)

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYKSEN JYVÄSKYLÄN HAARAOSASTON
JULKAISEMA

TIETOJA KESKI-SUOMESSA MATKUSTAVILLE

Jaetaan ilmaiseksi rautatie-
asemilla laivoilla ja Matkai-
lijayhdistyksen konttorissa
Helsingissä y.m.

Ilmestyy tarpeen mukaan

1912

Jyväskylässä 22 p:nä Kesäkuuta

1912

Matkailijayhdistyksen esimies
Ylimetsänhoitaja O. Timgrén

Toimittajat:
V. Vartiovaara. Y. Blostedt.

Matkailutoimisto:
avoinna 11—1 pp. Kotiteosaitassa
Asemakadun varrella.

Jyväskylän kaupunki v. 1912.

Päivälista.

Jyväskylässä olevat pankit ovat auki joka arkipäivä klo 10—2.
Sähkölennatin konttori avoinna arkipäivinä klo 8—2 ja 5—7 sekä pyhäinä klo 8—11 ja 5—7.
Jyväskylän tullikamari on auki klo 10—2 päiv.
Lainakirjasto, Kunnallistolaitos, on auki sunnuntaina klo 3—4, keskiviikkona ja lauantaina klo 7—8.
Lukusali, ent. Raatihuoneella, on auki arkipäivisin kello 10 a.p.—9 i.p., sunnuntaisin klo 12—9 i.p.
Jyväskylän aseman kaikki toimistot pidetään avoinna arkipäivinä klo 8—12 a.p. ja pyhäpäivinä klo 8—9 a.p.
Rahatoimikamari pidetään avoinna joka arkipäivä klo 11—12.

Postikonttori

pidetään auki:
Lähtevä ja tuleva osasto sekä Postiosotus ja postisäästöpankin toimisto: Sunnuntaina ja juhlapäivinä klo 8—10 aamupäivällä.
Arkipäivinä klo 8—12 a.p. ja 5—7 i.p.

Junain kulut.

Haapamäki—Suolahti:

Haapamäeltä	4,53 a.p.	11,15 a.p.	6,08 i.p.
Keuruulta	5,43 "	12,05 i.p.	6,44 "
Asunnalta	6,11 "	12,33 "	7,12 "
Potäjävedeltä	7,00 "	1,20 "	7,50 "
Kintaudelta	7,30 "	1,55 "	8,15 "
Vesangasta	8,08 "	2,28 "	8,44 "
Jyväskylään	8,34 "	2,54 "	9,10 "
Jyväskylästä	8,54 "	3,10 "	9,25 "
Leppävedeltä	9,22 "	3,40 "	9,51 "
Laukaasta	9,50 "	4,08 "	10,19 "
Kuusasta	10,06 "	4,24 "	10,31 "
Suolahteen	10,33 "	4,51 "	10,58 "

Suolahti—Haapamäki:

Suolahdesta	5,45 a.p.	11,55 a.p.	7,05 i.p.
Kuusasta	6,13 "	12,27 i.p.	7,37 "
Laukaasta	6,29 "	12,43 "	7,53 "
Leppävedeltä	6,53 "	1,09 "	8,21 "
Jyväskylään	7,17 "	1,33 "	8,45 "
Jyväskylästä	7,30 "	1,48 "	9,11 "
Vesangasta	7,59 "	2,24 "	9,44 "
Kintaudelta	8,43 "	3,04 "	10,20 "
Potäjävedeltä	8,55 "	3,34 "	10,45 "
Asunnalta	9,37 "	4,17 "	11,27 "
Keuruulta	10,01 "	4,55 "	12,00 "
Haapamäelle	10,35 "	5,30 "	12,35 "

Suolahden—Äänekosken radalla:

Äänekoskelta	4,50 a.	9,45 a.	4,00 i.	10,00 i.
Suolahdeen	5,25 "	10,20 "	4,35 "	10,35 "
Suolahdesta	5,45 "	10,45 "	5,10 "	11,15 "
Äänekoskelle	6,20 "	11,20 "	5,45 "	11,50 "

Laivain kulut.

Kaupungin ympäristöihin ja Päijän-
teellä liikettä valittavat laivat lähtevät
kaupungin satamasta, isommat laivat:
SUOMI, JÄMSÄ y. m. Rantapuiston
alapuolella olevasta laiturista, molem-
mat KAIMAT Tullikamarin laiturista
ja TOIMI, VÄINÖLÄ y. m. Sähkö-
laitoksen rannasta.

Harjun näkötorni.

Jyväskylän ja ympäristön luonnosta sananen.

Ken on tutustunut kauniin isänmaamme luontoon sen monine eri vivahduksineen ja paikallisine omituisuuksineen eri osissa maamme, ei voine olla myöntämättä, että Jyväskylän seudut, joskaan eivät ole näihin saakka saavuttaneet sellaista laajempaa levinnyttä kuuluisuutta, kuin Savonlinnan ympäristö Punkaharjuineen, Hämeenlinna Aulankoineen, Kangasala, Puijo, Koli, Kuusamon Paanajärvi, muita mainitsematta, silti ovat ei ainoastaan Keski-Suomen vaan koko maamme kauneimpia.

Saapuipa tänne matkailija mitä teitä tahansa, joko vesitse Päijännettä pitkin tahi maanteitse eri ilman suunnilta, aina on vaikutelma sama, suurenmoisen kaunis, jyhä ja samalla vaihteleva, pienissä erikoisuuksissaan viehkeä, salotunnelma, sen tunnelman selvää esimakua ja pienoiskuva, jonka täydellisesti tapaa Peräpohjolan ja Lapin kauneimmissa seuduissa, Kuusamossa, Sallassa, Kemijärvellä y.m.

Kuvat tällä sivulla Jyväskylän oppaasta.

Matkailureitit Jyväskylään.

Nykyään päästään varsinkin kesäiseen aikaan, jolloin matkailu Keski-Suomen „pääkaupunkiin” ja sen ympäristöseutuihin on suositeltavin, Jyväskylään mukavasti joka ilmansuunnalta.

Etelästä päin tullaan mieluiten Vesijärven asemalta (jonne junalla Lahden asemalta Helsingin, Pietarin, Turun—Riihimäen ja Loviisan rautatie) laivoilla, jotka poikkeavat kahden puolen Päijännettä olevissa seuduissa ja saapuvat suoraan Jyväskylän rantaan; tai myös Riihimäen—Toijalan—Haapamäen kautta rautateitse kaupungin asemalle.

Lähinnä ovat Korpilahden ja Jämsän pitäjät käyttävät myös etelästä tulevaa maantietä.

Lännessä päästään joko rautateitse Haapamäeltä (Vaasan radalta) Jyväskylään.

Pohjoisesta saavutaan mukavimmin Keiteleeseen vesistön eteläpäästä Suolahden asemalta rautateitse. Tätä tietä kulkien tullaan esim. Kuopiosta vaihtelevaa matkailureittiä myöten Keiteleeltä (jolla on säännöllinen laivakulku sen pohjoispäästä Viitasaarelta asti) sen itärannalla olevasta Harinkaan sillasta. — Vaihtoehtoisesti tullaan myös laivalla Temintaipaleen kautta.

Pohjoiset pitäjät käyttävät myös valtamaanteitä joko Laukaasta Keiteleeseen molemmin puolin (Sumiainen ja Konginkankaan kautta tulevaa tai Uraisten kautta Saarijärveltä, Karstulasta ja Kivijärveltäkin asti) johtavaa tietä. — Saarijärveltä ja sen takalistoilta tullessa on kuitenkin mukavampi kulkea ensin hevosella Äänekoskelle ja sieltä junalla Suolahteen ja perille asti.

Idästä käy matka Jyväskylään joko maanteitse etelästä seuduista Toivakan ja Leivonmäen kautta (Joutsan, Luhangan y. m. pitäjistä) esim. Mikkelistä, josta kuitenkin suositeltavampi kesäinen matkailureitti on Rutalahden kautta Päijänteen itärannalta laivalla suoraan Jyväskylään.

*****

Ja niinpä myöskin noiden saloseutujen merkillinen tenhovoima ja kiehtova hurmaus, joka sen valtoihin kerran antautuneen jaksaa lopuksi iäkseen itseensä kiinnittää, on mielestäni Jyväskylän ympäristön luonnolle ominaista. Siihen ei kyllästy eikä tottumuskaan sen tenhoa tylsytä, vaan päin vastoin lisää, näyttäen aina uusia puolia sen erikoisessa kauneudessa.

Nuo laajalti nähtävät, rohkeapiirteiset ja vaarojen eli kerojen korkeutta lähentelevät kukkulat kilvan kohoavat Jyväskylän ympäristöstä: Muuratsalo, Vuoritsalo, Kanavuori, Laajavuori, Kypärämäki ja Juurakko- eli Roninmäki y.m. Välillä olevien kapeahkojen vesistöjen vaiheilla, verrattain vähäpätöisten viljelysten kaartamina, antavat ne seudulle todellakin erehdyttävässä määrin subalpiinisen, peräpohjolaisen leiman. Ollappa joskus kesäisenä päivänä valkoinen pilven möhkäle sopivasti kukkulan taa asettunut, tunturin lumipeiteistä lakea matkien, on illusioini täydellinen.

Kun keskikesän, jo Jyväskylänkin seuduilla perin valoisana yönä matkaa maantietä, joka kauniisti kaartuen Keljon lahtea johtaa Muurameen Korpilahdella, on monessa paikassa, tien noustessa korkeiden vaarojen laelle, tilaisuus toteamaan yllä mainitun vaikutelman totuuden. Sama on asian laita Vesangasta tai Haapakoskelta päin Jyväskylää lähetessä.

On vaan hankittava matkailijoille tilaisuus mainittujen kukkulain laelta täysin ihailla ja nauttia seutumme kauneuksia. Matkailijayhdistyksemme senvuoksi suosittelee paikkakunnalle saapuneille ja saapuville kesän viettäjiille sydänyön auringon esimakuun pääsyä, jos ottavat vaivakseen ihailla vajaan pariksi tunniksi piiloutuvan, laskevan tai nousevan auringon väriaiikutteita nyt jo valmiista tai valmistuvista näkötorneista esim. Muuramen Riihivuorella, Kaupunginharjulla, Viitasaaren Savivuorella, Kanavuorella y.m.

Ja kenessä tämän seudun kauneus kerran on herättänyt halun tutustua todelliseen, suomalaiseen alppimaahan, hänen on nykyään jo verrattain helppoa toteuttaa toiveensa, kun Lapin kynnyksellä, Rovaniemi, lähtökohtana voi suunnata retkeilynsä eri suuntiin sen sydämeen, sydänyön auringon valaisemille tunturiseuduille. Ne sen toden totta ansaitsevat.

V. V:ra.

Kaisaoppa Kaisalle.

Pytkönmäen seurakunnan syrjäällä laskee Pääjärvi vesiään Kouheroisen kalaisen kosken kautta Hepolampiin, josta ne edelleen vierii suureen Saarijärven reittiin. Kouheroinen katkaisee kapean kanaksen, jonka kautta valtamaantie johtaa Pytkönmäen kirkolta Karsutalaan. Kannaksella, kosken äyräällä lähellä Koskun majataloa, sijaitsee pienen torppa, jonka pellon liepeille pärskyy Kouheroisen kuohut ja sen lohet ja suvanosta käsnäpää-lahnat, ahvenet ja muut „mullit“. Torpassa asuu tuvan pohjakamarissa Härkämäen Kaisa, kuulu hieroja ja seudun paras kuppari, vielä vankka ja hönkä ihminen, hyväsydäminen Kaisa. Kaisa voisi kertoa ihmeitä

hieromisen valtavasta vaikutuksesta ja sen ihmeittävästä voimasta. Yhden ihmeen tiedän itse ja sen Kaisan kunniaksi pakisen. Pytkönmäen puolelta talustelin ankarassa hammastaudissa Kouheroiselle, muassani oikeat oululaiset onkivärkit ja hampaassani hirmuinen „mato“. Poskeni pullotti kun kaksikiloisen lohen kylki tai Kaisan pyylevä rinta. Seitsemän kertaa kuumemmaksi Kaisa kylyn lämmitti, voimakkaat vedet Kouheroisesta saunaan kanto. Otettiin ensin kuiva kylpy, mutta pianpa siitä kylpy hikiseksi herui, paukui kiuaskivet, kun vastan haudedelle tuoksua löylynen tuimasti leukaperäni iski. Ruski hammas, kun imelän kuiva löyly häiritsemättä tehosi ikenissäni, jonka hermot pullistelivat puoleen ja toiseen. Siihen kuumalle penkille

Lohen kalastus. (Viitasaaren oppaasta.)

Kanavuoren jyrkännettä. (Jyväskylän oppaasta.)

Kotivuorella.

Kas, Peurunka suvessa kimmeltää,
Ala-Keitele pohjassa tuolla
Ja auterekankahat sinertää
Niin loitolla läntisen puolla.

Idän ilmoja piirtää virrat, oi,
Ne hopeessa, kullassa loistaa.
Siellä koskien vaahtoisa kannel soi,
Öin päivin se virttänsä toistaa.

Ja juurella jalkojen vilkuttaa
Sinilampia täällä ja tuolla;
Kaakko kalvossa ui, tavi sukeltaa,
Kurki kiljuu karpalosuolla.

Ne kaartuu rantojen ruohikkoon
Niin vehreät pehmeät povet,
Sa kurkista kummulta allikkoon:
Näet tumman tuonelan ovet.

Niin kauvas kuin silmäsi kantaa, on
Yltympäri vihreä matto
Ja koikien, aatteen astumaton
On ylläsi siintävä katto.

Tänne aurinko ensinnä pilkahtaa,
Täällä nukkuvat herääpi tuulet.
Ruso sammuva vuorilla uinahtaa,
Yön viimeisen kuiskehen kuulet.

Kuin täällä, myös toisaalla lehtoja lie,
Raita rannassa vierellä tuomen.
Kotikummulle aina tok' kaihoni vie,
Mulle rakkahin on sydän Suomen.

Juho Hoikkanen.

Kaisa vihdoin minut pitkäkseen komensi ja alkoi nyrjytellä nenän vartta „matoisen“ hampaan molemmilta puolin. Kaisan käskystä kulautan niinkuin aluksi „jeernesti“ -roppia ja lampuöljyä pistettiin „linjamentin“ sekaan. Sillä Kaisa alkoi niinkuin nyrjytellä höyryistä pintaani, tarraten pohkeistani lapaluihin ja siitä poskeeni ja päinvastoin.

Kymmenen minuutin nyrjytyksen jälkeen „koitui“ hieromisen ensimmäiset suloiset tunteet hampaaseeni, josta „mato“ liikkeelle läksi. Kokoviikkoinen hammastauti ihan tuossa paikassa alkoi helpottaa. Pian kiskoi Kaisa kaikki kuivuneet jänteet säännölliseen

järjestykseensä, niitä vaan hiukan enää kohotteli, etteivät tammeneet veren kulkua ja synnyttäneet „ruuhkaa“ suonissani, kuten tukit Kouheroisessa.

— Vieläkö jomottaa?

— Ei jomota Kaisa kulta. Ihan latukantojaan veri suonissa pihisee, joskus jytkäyttää vaan „mato“ lähtönsä edellä.

— Aamuun mennessä on poskenne sileä kuin munan kylki. Vielä lähtöne edellä hieron toisin päin — — — — —

Kun oli kaunis kesäinen ilta ja hammastaudistani en enää mitään tiennyt joskin poskeni hellänä vielä oli, menin Kaisan saunasta tuohon Kouheroisen rannalle koet-

telemaan josko lohi ottaisi ja söisi. Tulipa siihen toinen „siukka“ Kaisan apua hakien. Yhdessä aloimme lohen suuta kutkutella. Ei aikaakaan, niin jopa tömähti, vaikka emme vielä tosissamme edes yrittäneetkään. Pian oli mokoma vänkäle penkalla, semmoinen uppiniskainen otus, aika kossi. Kaisa

sen arvosteli kolmeksi markaksi, minä hymähdin vaan. Tuolla alempana ihan nenämme alla suvaitsi „kolmi-markkaiset“ liika korkeelle ilmaan molskia, ikäänkuin ei vettä Kouheroisessa olisikaan ja niinkuin ei meillä muka siimaa riittäisikään. Näytämme teille pian „pataa“! Jopa toinen ja kolmas oli

meidän. Satuimme syönnille juuri Kaisan aikaan.

Pata porisi liedellä, kun Kaisa hiljoilleen käänteli keitostaan, etteivät vaan „hyvät aineet“ millään tavalla liian pieniksi kiehuisi.

— Kelpasi sitä syödä, siunasi toverini sopalta päästyään
— Kyllä kelpasi toisti Kaisa.

Pitkään kului seuraava aamu, kun Kaisan kehoituksesta oikasin taas saunan penkille. Nyt teki Kaisa perinpohjaista. Hieroi yltäyletyisesti. Läksin tuskia tuntematta Kouheroiselta. Hammas asettui, „mato“ katosi, eikä se maksanut muuta, kuin kalasopan Kaisalle.

Aatu K.

(Kuvat Viitasaaren oppaasta.)

Katkelma Päijännetutkimuksesta.

Suomea ei ympäröi ainoastaan kaksi mahtavaa merenlahtea, Suomen ja Pohjanlahti, vaan se on sisävesistäänkin maapallon rikkaimpia alueita. Jos pienimmätkin otetaan lukuun, on maassamme satoja tuhansia järviä. — On siinä siis tutkimusala. — Mutta se onkin täällä vasta alullaan, ja paraisa tapauksissa kohdistettuna pääasiassa syvyysmittauksiin, lämpö- ja vesikirkkaus- ja pintavaihtelu-havaintoihin.

Mitään yhteisiä sääntöjä järvien syvyysuhteille ei ole voitu muodostaa, sillä järvien muoto vaihtelee aikakausten kuluessa. Useasti kyllä sattuu, että jyrkimmän rannan läheisyydessä on syvin kohta ja että järven pohjamuoto muistuttaa ympäristöä. — Pohjois-Päijänteellä näyttää pohja olevan yhtä epätasainen ja louhikkoinen, kuin sitä ympäröivät rantamaatkin. Poron- ja Ristinselällä on paljon vedenalaisia kiviröykkiöitä, joissa syvyys vaihtelee tuntuvasti pienelläkin alalla. Niinpä on Poron selällä Säynätsalon ja Ison Poron välissä eräsikin alue, jossa noin 9—14 metrin laajuksella alueella syvimmän ja matalimman paikan ero oli 22 m. Ristinselällä on Rappukallion jyrkänteen luona veneen mitaisella alalla syvyyden ero lähes 50 m. Syvimmissä kohdissa näyttää se olevan pienempi. Merikorttien mukaan olisi Päijänteen syvin kohta Ristinselän Rappukallion luona. Kartalle on merkittynä siihen 50 sylvä, siis noin 90 m. Tämän kirjoittaja löysi toissakesänä jonkun matkan päässä S. S. E.-suuntaan merikorttiin merki-

tystä syvimmästä paikasta 102 m. syvyyden ja viime kesänä väittivät eräät valtion mittausretkikuntaan kuuluvat miehet löytäneen lähes 110 m. syvyyden paikan samoilta seuduilta. Melkolailla vaihtelevat siis suurimmatkin syvyydet pienellä alalla.

Jo kokemuksestamme tiedämme, että pintavesi lämpee ja jäähtyy hyvin nopeasti kesän eri aikoinakin. Mutta syvemmällä olevan veden lämpö näyttää vähemmän vaihtelevan. Seuraava taulukko osoittaa eri vesikerrosten lämpö- ja vesikirkkaustilaa Poronselällä.

Syvyys	Aika	Aika	Aika	Aika
0 m.	12,6	30,6	15,7	30,7
10 "	18,0	12,5	10,2	17,5
20 "	12,3	9,6	10,0	13,0
30 "	9,0	8,2	9,7	12,2
40 "	8,2	8,5	9,5	8,5
50 "	7,7	8,3	9,3	8,2
				8,0

Ristinselällä tein samoihin aikoihin lämpömittauksia, mutta syvyys oli 2 kertaa suurempi. Jonkunlaisen yleiskuvan antaa siitä alempana oleva taulukko.

Syvyys	Aika 12,6	Aika 15,7	Aika 4,8
0 m.	17,5	19,0	17,4
20 "	8,0	9,1	12,0
40 "	7,5	8,4	9,0
60 "	6,9	7,3	8,2
80 "	6,2	6,6	7,8
100 "	4,9	6,2	6,8

Suurin lämpöero pinnalla pohjaan mentäessä oli molemmissa havaintopaikoissa 10—20 m. syvyydessä.

Keväällä vähän jälkeen jäiden lähdön ja syksyllä ennen jäätymistä on yleensä sama lämpö 4 astetta C kaikissa vesikerroksissa. Silloin on vesi myös tiiviintä ja likahiukkaset pysyvätkin siinä, jotavastoin kesällä, veden ollessa lämpimämpää, painuu liika pohjaan. Tästä tulee seurauksena, että veden kirkkaus vaihtelee jonkun verran eri kuukausina. — Kun veteen upottaa valkean levyn (tavaksi on tullut 20 cm levyinen), niin häviää se näkyvistä määrättyssä syvyydessä. Näin voidaan siis vesikirkkaus osoittaa metreissä. — Säynätsalon ja Koivuniemen välissä oli esimerkiksi vesikirkkaus keskimäärin kesäkuulla 0,61, heinäkuulla 0,68 ja elokuulla 0,74 metriä. Vallankin matalilla paikoilla vaihtelee kirkkaus tuulisella säällä paljonkin, sillä tuuli sekoittaa pohjamutaa ja rantaliejua veteen.

L. H.

Kesäyö.

Kirj. Väinö. V.

Mitä voisi asettaa tuon sanan rinnalle, joka täydellisesti vastaisi sitä? — Mitä saattaisi antaa Suomen asukkaille kesäyön sijasta, jos tulisi kysymyksen vaihtokauppa! Ja vielä — mitä voi kynällä kirjoittaa, sanoilla kuvailla sellaista, joka antaisi vähäisenkin aavistuksen kesäyön ihanuudesta — —! Ei mitään! Kesäyötä on nautittava kuin vienoimmasta lyyrillisen runouden helmestä.

Kaksi on pohjoisen napapiirin lähetyksillä tunteilla aavistettavaa. Lempeänsä mieltävä nuori neito ja suvi-illan auriononlaskun ja aamunkoiton välinen aika, — heti ne karkoittuvat, jos järki kylmänä luokatsensa niihin.

Ennen voisin sanoa kuvata hangen valkeutta, kuin kertoa kesäyön kuulakkuutta. Ja helpoimmin saatan sanoa, miten ihmiset nauttivat päivän suloudesta, kuin lähteä kertomaan muille omia näkemyksiäni juhannusyönä. Jos sittenkin niin pitäisi tehdä, on se samaa, kuin näyttää kesän kaikki kukat, karkoittaa iloiset linnut ja sen autereiset paistepäivät.

Kesäyö on suuri viettelijä! Kenpä kieltäisi mielitekoaan, vetäytyä nauttimaan sen lumoa. Raskaimminkin raatanut imee nyt ahnaasti illan lensettä ilmaa. Ihmiskunnan nuoruus valvoo kirkkaimmat haaveyönsä. Luonnonihailija tapaa kauneudessa sovittavan rauhan, kun kastehelmet vesisilmien timanteina välkkyvät, ja arka viri soittaa öisen salalammen pinnalla iki-uutta yölaulua. — Heinikossa kukat nuokkuvat alaspäin ja terälehdet sulkevat hyväilynsä koko kesän armauden, kuin pääskyperi räystäsalla laulajien onnen. Ja kaiken yllä karkeloipi haavesielun utumainen väki. — Huhtikuun polte ja voima puhkeaa kukkiinsa tänä taikamaisena kesäyönä. —

— Juhannusyö, — napapiirin kirkastusjuhla! Aurinkokunnan valtaherran ja maan asukasten yhteinen ilonhetki, — on uhritulien, kokkovaalkeiden ja meijujen neitseellinen riemuyö.

Keski-Suomen Taide-seuran „Pirtti“.

Saatuaan „salasta ilmi“ kiellemme kauneimmat sanat „tieteen“ ja „taiteen“, sanaseppomme Volmari Styrbjörn Schildt, lausui ennustuksen, että Jyväskylän pienestä kylästä on kerran tuleva veistämö, jossa näiden kahden sanan alanimellä taotaan kansallisimmat naulat suomalaisen sivistyksen purteen.

Tämän ennustuksen toteutumis aika on nyt koittanut. Varsaran kalske jo kuuluu! Vastikäänhän on Jyväskylän kesäyliopisto ensimmäisen työkaustensa alottanut. Tiede varsinaisessa merkityksessään on siten tänne nyt kotipaikan itselleen katsonut. Ja taide, joka „kulttuurin kukaksi“ on sanottu, on samaten täällä jo kiintopisteensä löytänyt.

Vuosi sitte perustettiin kylässämme nim. Keski-Suomen Taideseura niminen yhdistys, jonka ohjelmaan kuuluu: taidenäyttelyjen ja arpa-jaisien järjestäminen, taidetta käsittelevien esitelmälaisuuk-sien, iltamien y.m. toimeenpaneminen, kirjallisten ja kuvallisten esitysten julkaiseminen eri taiteiden aloilta, alkuperäisten taideteosten ja hyvien jäljennösten hankkiminen paikkakunnan julkisten huoneus-tojen ja koulujen somistami-seksi ja yleensä taideharras-tuksen ja taiteen ymmärtämyk-sen edistäminen paikkakunnal-la.

Tämä taideseura on nyt tänä keväänä saanut oman „taidepirtin“ se on kaupunkimme Kunnallistalolla ja on sinne sijoitettu nähtäväksi paitsi seuran omaa, toistaiseksi vielä sängen vaatimatonta taidekokoelmaa, melkoinen joukko parin keski-suomalaisen maalarin, Jonas Heiskan ja Antti Halosen, paikkakunnallisia aiheita esittäviä teoksia — etupäässä talvimaisemia. Nämä teokset ovat myytävänä ja sitä mukaan, kuin kesä jatkuu ja taiteilijoilta uusia teoksia valmistuu, vaihtuu kokoelmakin. On siis syytä silloin tällöin uudistaa käyntinsä pirtissä, eikä vanhan tavan mukaan uskoa yhdellä kertaa kaikkea vanhurskautta täyttäneensä. 25 pennin pääsymaksukaan ei liioin peloittane. „Pirtti“ on toistaiseksi auki sunnuntaisin ja keskiviikkoisin kello 12—3. Matkailija, joka sanottuina päivinä sattuu vierailemaan kylässämme, ei ainakaan laiminlyönnestä pistäytymistä Pirtissä! Ja sieltä lähtiessä pieni keski-suomalainen maisemataulu muistoksi kainaloon, lienee varsin asianmukainen toimenpide!

„Yksi taiteilijan taimi Tuuloksesta“.

Vuorokausi Muuramen vesillä.

(Katkelma Jyväskylän oppaasta.)

Vene kulkee nyt koko ajan Kaima II-laivan reittiä myöten. Vasemmalla rajoittaa näköpiiriä 5 kilometriä pitkä Muuratsalon maa-ke, mantereinen ranta.

Mutta edessämme on nyt sievällä, kolmen lahden syleilemällä kannaksella Niemelän talo, joka vakavaa, tumman vihreää Fiihivuoren korkeata taustaa vastaan vilkastuttaa komeata kokonaisuutta. Neljänneksen ajan järven selkää soudeltuamme, kuljemme pyöreän, petäjikön peittämän ja kivikkorantaisen Hongiston niemien ohi. Vasemmalle jää Muuratsalon kapeeseen kaunis, pohjois-päässään äkkijyrkkärantainen Kalliosaari ja sen vähäinen naapurisaari sekä salmessa sijaitseva, pieni Mäntysaari. Muuratsalon rannan havaitsemme tällä puolen kokonaan asumattomaksi, paitsi aske-mainittujen saarien kohdalla, jossa pienoiselta, vihertävältä pelto-tilkultaan pilkistää Naukulan köyhä kalastajatorppa.

Vene soluu tästäläihin lepeitä vesiä myöten somien lahtien ja niemien ohi. Vasemmalla yhä yksitoikkoisena Muuratsalo reunustaa reittiämme. — Nämä Muuratsalon metsärinteiset rannat ovat muuten syksyisin metsämiehille mieluisia teerien, pyiden ja metsojen pyyntipaikkoja.

Muuratsalon loppupäähän, tuokseen houkuttelevan hiekkarannan kohdalle saavuttuamme, on ihan edessämme Kampin kivikkorantaiset kaksoisaaret. Varsinkin Pien-Kampin ja Muuratsalon välisessä, syvässä salmessa voi pohjangeilla tai pitkälläsiimalla saada suuria, sammalpäisiä ahvenia. Ja molempien Kampien välisessä, matalammassa salmessa iskee usein uistimeen, pitkäsiiman pieniin ahveniin tai syöttikaloihin isoja haukia.

Omituisen voimakkaasti vaikuttavat varsinkin Ison-Kampin pohjois-päässä, matalasta salmesta korkealle (n. 4—5 m.) kohoavat jätti-läiskivipaadet, joiden keskikorkeuteen „valapattoviivat“ ovat ikuisiksi ajoiksi uurtaneet unohtumatomat merkkinsä.

Vaan suunnatkaamme nyt vene Ison-Kampin jyrkkärantaiseen eteläpäähän, jonka suojaiseen sataan akkia käännymme maihin. Nousemme eväinemme, kalastus-vehkeinemme kalliolle ja teemme nuotion saarella keräämistämme puista. Istuutemme kahvipannun kiehuessa ihaillemaan aavalta Ristinseistä tulevien iltalainciden lep-poisaa loiskintaa. (Kampinsaaren kärjestä suoraan suurimman selän yli Rutalahden pohjaan on 30 km. aukeata vettä.)

Tällä välin onkin soutajamme suosiollisella avullamme syöttänyt pitkäsiiman onget ja voimme nyt lähteä kiertämään satiamme esim. Pien-Kampin ympärille. Tai, jos olemme varustautuneet usealla sadalla koukulla, jatkamme pyynti-retkeämme illansuussa aina Suden-luodoille asti, Ristinseän aavem-malla selällä. Täällä varmasti suos-tuisalla kalansyöntisäällä voimme toivoa kokevamme aamun saras-

taessa hyvän saaliin isoja ahvenia, kuhia, siikoja, lahnoja y.m. Pari-tuntisen yömmä palaamme viettä-mään Kampin saarella olevissa havumajoissa tai nuotion ääressä, äänetöntä ja laulurastaan valveut-tamaa kesäyötä ihaellen.

Koettuamme sitten pyydyksem-me, palaamme kalliorantaiselle Kätkytsaarelle, jossa viritämme valkean sen kaakkoiselle, matalim-malle rannikolle valmistaksemme itsellemme maukkaan kalakeiton tai paistaaksemme herkullisia ah-venia aamuateriamme särpimeksi.

Silmäillessä lähemmin maisemia ympärillämme kiinnittää ensinnä huomiotamme saaren vastapäätä korkeuksiin kohoava ja äkkijyrk-känä poljattomiin syvyiksiin painuva Muuratsalon kallioranta. Voit-tamattomana on se siinä ikuiset ajat, kuin mikäkin merilinnouituk-sen murtumaton muuri vastustan-ut eteläisiltä ja itäisiltä ilmoilta, kolmipeninkulmaiselta taipaleelta Rutalahden raukoilta rajoilta asti, tulleiden tuulien ja rajupaisten ryöppyjen tuimia temmellyksiä. Kenties maanalaisten voimien vai-kutuksesta on siitä kuitenkin kau-kaisessa muinaisuudessa tämä pie-noinen pala — Kätkytsaareksi kas-tettu — lohkaistu yksinäiseksi tyyssijaksi kaukomatkaisille kalas-tajille.

Muuratsalon atkakallioisen sei-nämän porrasmaisista rotkoista nousevat kitukasvuiset männyt ja koivut luovat hitusen eloa tähän jylhään jyrkkänteeseen, joka aurin-gon etelästä paahattaessa painaa katsojan muistoon unohtumattoman näyn.

Mutta kääntäkäämme katsem-me etelään päin. Uljaana uinailee edessämme hopealta hohtava Ris-tinselkä. Täältä Kätkytsaaren kor-keimmilta kivipaasilta katsoen, kääkkärunkoisten petäjien tai lehte-vien koivujen lomitse sitä sil-mäillessä poutaisella säällä, ei nä-kemämme kuva hevilla haihdu mielestämme. Laitimmalla ulla-pan liepeillä siintävät sataiset sa-aret, joiden taustana sinisen har-maat, Vaaruvuoren mutkittavat ääriiviivat häipyvät avaruuteen. Py-häisen luonnon äänettömyyttä ja peilikirkkaan veden rasvatyynyä pintaa eivätkä väreilyä muut äänet ja liikkeet, kuin mahdollisesti kau-kaisten saarten editse hiljaisesti lauttaansa binaava ja jykyttävä höyrylaiva tai läheisyydessä uis-tintaan vetävän, yksinäisen souta-jan hankaimien yksitoikkoinen ääni.

Täällä ja juuri täällä Kätkytsa-aren kainalossa voi onnellinen kala-mies viettää hiljaisen hartaushet-kensä suvisena sunnuntaina.

Keskivälillä lepoon kätkeytyy hän sitten saaren vilpoisiin rotkoi-hin tai kivipaasiin tai koivujen varjoon, viriävän tuulen tuuditel-lessa häntä unen helmoihin.

Y. B.

Jyväskylän ja ympäristön Matka-
opas. Hinta 2:75.

Tietoja Kesäyliopis-ton osaaottaville.

Kesäyliopiston kanslia on mies-seminaarilla ja on ketäyliopiston asioita varten avoinna joka arki-päivä klo 10—11 e. pp. Puh. 214. Kansliassa on saatavina ohjelmat ja tiedot opinnoista. Kanslian joh-taja Lehtori K. Oksala. Maksu koko lukuvuodelta on 20 mk. kah-delta viikolta tai sitä lyhemmältä ajalta 10 mk. Laboratoriotöistä ja kirjoitusharjoituksista suoritetaan 10 mk. lisämaksua.

Kaikki luennot pidetään se-minaarilla, paitsi fysiikan ja ke-mian luennot lyseolla.

Kertalippuja 5 Smk. 1:— luen-notta myös saatavina Kansliassa.

Kesäyliopiston indendentti Ap-teekkari L. Spolander, asunto Har-ju- ja Torikadun kulmaus, puh. 46, antaa tietoja käytännöllisistä pai-koista, kuten veneistä, laivoista, ja huviretkistä. Tavataan tarpeen mukaan Matkailijatoimistossa klo 11—1. Tel. 13.

Urheiluasioita hoitaa rohdo-s-kauppias Hj. Tavast, Kauppa- ja Asemakadun kulmaus, puh. 220.

Asuntoilmoituksia kanslian il-moistustaululla.

Kouluhuoneisiin järjestetään yhteisasuntoja, jotka maksavat 10 mk. hengeltä koko ajalta. Lisäksi tulee maksu peitteestä ja linna-vaatteista, jos asianomaisella ei ole niitä mukana. Vuokramak-sussa lasketaan kuukausi 4:si vii-koksi.

Kauppakoululla on varattu asun-toja miehille, kuuromykkäkoululla miehille ja kansakoululla naisille.

Uimalaitokset ovat avoinna:

Kaupungin uimalaitos:	
Miehille	6—8 a.p.
"	12—4 i.p.
"	8—10 i.p.
Naisille	8—12 a.p.
"	4—8 i.p.

Seminaarin uimalaitos:

Miehille	1/27—8 a.p.
"	10—1/212 "
"	1—4 i.p.
"	6—10 "
Naisille	8—10 a.p.
"	1/212—1 i.p.
"	4—6 "

Maksut 10 p. kerralta, pyyhin-liinasta 5 p. Uimakausliput kau-pungin uimalaitoksessa 5 mk., se-naarin uimalaitoksella 10 lippua 2 mk. 50 p.

Kurssilaisille veneitä saatavana 25 p. tunti seminaarin uimalai-toksen hoitajalta. Verkkopallo 50 p. tunti ja krokettipeli lyseon vahtimestarilta.

Kurssilaisille lukusali, missä on sanomalehtiä, miesseminaarilla. Ti-laisuutta potkupalloleikkiin kentällä Tullikamarin ja rautatieaseman vä-lillä. Verkkopallopaikat Lou-naispuistossa, lyseon ja seminaarin pihalla.

Höyrylaivain: Wäinölä, Toimi, Wellamo, Kaima I ja Kaima II lähtäajoina on ilmoitettu Jyväsky-län oppaalla.

Kesäyliopistossa tarvittavaa kir-jallisuutta on saatavana Jyväsky-lässä K. J. Gummerus Osakeyhtiön ja Weilin & Göös'in kirjakaupoissa.

Jyväskylässä 1912
Keski-Suomen kirjapainossa.